

Novăceanul



Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul XIII, Nr. 154 ❖ Joi, 26 Martie 2026 ❖ ISSN 2392 – 6961

LUMINA ÎNVIERII — TEMELIA CREDINȚEI ȘI A NĂDEJDII CREȘTINE

Sărbătoarea Sfințelor Paști reprezintă pentru creștini cea mai mare și mai luminoasă sărbătoare a anului bisericesc. În această zi sfântă, prăznuim Învierea Domnului nostru Iisus Hristos, biruința vieții asupra morții și a luminii asupra întunericului. Bucuria acestei sărbători este atât de mare, încât Biserica o numește pe bună dreptate „sărbătoarea sărbătorilor și praznicul praznicelor” (Canonul Învierii).

Cuvântul „Paști” provine din termenul ebraic „Pesah”, care înseamnă „trecere”. În Vechiul Testament, Paștile aminteau de eliberarea poporului evreu din robia Egiptului și de trecerea acestuia spre libertate, sub ocrotirea lui Dumnezeu. Pentru creștini, însă, această „trecere” capătă un sens mult mai profund: trecerea de la moarte la viață, de la păcat la mântuire, prin Jertfa și Învierea Domnului nostru Iisus Hristos.

Prin moartea Sa pe Cruce și prin slăvita Sa Înviere, Mântuitorul Iisus Hristos a biruit păcatul și moartea, deschizând tuturor oamenilor calea spre viața veșnică. Învierea nu este doar un eveniment istoric petrecut acum două mii de ani, ci este temelia credinței noastre creștine și izvorul nădejzii noastre. Sfântul Apostol Pavel spune că „dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința noastră” (1 Corinteni 15:17). Dar, Hristos a înviat cu adevărat și prin aceasta ne-a arătat că viața omului nu se termină în mormânt, ci continuă în veșnicie. Sfântul Evanghelist Matei ne spune că cel dintâi cuvânt pe care l-a adresat Mântuitorul înviat mironosiștilor care veniseră duminică dimineața la mormânt a fost: „Bucurați-vă!” (Matei 28:9). Bucurați-vă că a fost învinsă moartea! Nu mai plângeți! Moartea nu e definitivă, nu e sfârșitul. Sfârșitul e învierea și viața veșnică. Sfârșitul e, de fapt, un nou



inceput. Învierea Domnului este semnul iubirii nemărginite a lui Dumnezeu față de oameni. Prin jertfa Sa, Mântuitorul a luat asupra Sa păcatele lumii și a adus împăcarea dintre om și Dumnezeu. Crucea și Învierea nu pot fi despărțite: Crucea este jertfa iubirii, iar Învierea este biruința acestei

iubiri asupra păcatului și asupra morții. Și-n viața noastră personală trebuie să fim conștienți că fără cruce/jertfă nu există înviere/mântuire.

Noaptea sfântă a Învierii este un moment de mare emoție și bucurie pentru toți credincioșii. În biserici și în curțile lor, oamenii se adună pentru a primi lumina sfântă și pentru a asculta vestea cea bună: „Veniți de luați lumină!”. Lumina care se aprinde în acea noapte simbolizează lumina lui Hristos, care luminează lumea și alungă întunericul păcatului și al deznădejzii.

Când preotul vestește cuvintele „Hristos a înviat!”, întreaga comunitate răspunde cu credință și bucurie: „Adevărat a înviat!”. Acest salut pascal este mai mult decât o tradiție; el este mărturisirea credinței noastre că Hristos este viu și prezent în viața Bisericii și a fiecărui creștin. Cântarea „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le”, transmite bucuria nemărginită a Paștilor și invită fiecare credincios să participe la această viață nouă.

Sărbătoarea Paștilor este precedată de perioada Postului Mare, o vreme de pregătire sufletească. Postul nu este doar o renunțare la anumite alimente, ci mai ales o chemare la rugăciune, pocăință, milostenie și împăcare cu semenii noștri. În această perioadă, credincioșii sunt îndemnați să se apropie mai mult de Dumnezeu și să își curățească sufletele prin Taina Spovedaniei și a Sfântei Împărtășanii. De asemenea, participarea la Deniile din Săptămâna Patimilor este un moment în care ne amintim de patimile lui Hristos și trăim emoția și durerea alături de El.

✍ **Preot paroh, Paul Ionuț POPESCU, Parohia Hirizești**

📄 **Pag. 2**

Dragi novăceni,

Învierea Domnului este sărbătoarea speranței care învinge orice încercare. În aceste vremuri pline de provocări, vă îndemn să rămânem o comunitate unită și să alegem, în fiecare zi, drumul bunătații și al solidarității față de cei de lângă noi.

Ca primar al orașului Novaci, cred cu tărie că doar printr-un dialog și o colaborare sinceră între administrație și cetățeni putem construi viitorul pe care comunitatea noastră îl merită. Puterea noastră stă în capacitatea de a lucra împreună pentru binele comun.

Vă doresc sărbători binecuvântate, cu sănătate și liniște în familie! Hristos a Înviat!

✍ **Primar,**

Dr. Ing. Dumitru LEUȘTEAN



ANUNȚ

INVITAȚIE LA TEATRU

Ediția a XXVI-a a Festivalului-Concurs „Sabin Popescu” la Novaci

Orașul Novaci devine, și în acest an, capitala spiritului ludic și a talentului actoricesc. Vă invităm cu drag să luați parte la Ediția a XXVI-a a Festivalului-Concurs de Teatru „Sabin Popescu”, eveniment ce se va desfășura în perioada 3 – 4 aprilie 2026.

Festivalul omagiază memoria lui Sabin Popescu, personalitate marcantă a teatrului novăcean. Profesor dedicat la liceul din localitate, Sabin Popescu a fost cel care a aprins flacăra dragostei pentru scenă în rândul multor generații de elevi, transformând actul didactic într-o lecție continuă de umanitate prin intermediul artei dramatice.



Așa cum spunea Constantin Stanislavski, „Teatrul este cea mai mare școală a umanității, pentru că este oglinda în care ne vedem cele mai profunde dorințe și temeri”. Această ediție continuă tradiția de a promova bunele practici în educație prin cultură, oferind tinerilor o scenă pe care să își descopere talentul și să aibă posibilitatea de a-și exprima creativitatea.

Evaluarea va fi asigurată de un juriu profesionist, condus de un actor de profesie, iar participanții vor fi recompensați cu diplome și trofee. Important de menționat este

faptul că nu se percep taxe de înscriere.

Vă așteptăm să celebrăm împreună magia teatrului și să susținem tinerii artiști ai comunității noastre!

Lucrări și investiții la Novaci – prezent și perspective

Dincolo de criticile inerente care apar în cazul oricăror lucrări de anvergură, realitatea actuală din teren arată că administrația locală rămâne implicată activ în gestionarea fiecărei etape din cadrul proiectelor existente la nivelul orașului Novaci. O parte dintre lucrările începute s-au reluat, în timp ce altele se află în plină desfășurare sau urmează să fie demarate în perioada următoare.

Distanța dintre „ce se vede de afară” (praf, șantieri, întâzieri etc.) și „ce se întâmplă în interior” (birocrație, termene stricte, avize blocate, soluții tehnice de ultim moment etc.) este adesea uriașă, însă asumarea întregii responsabilități există întru totul, conștient fiind că dezvoltarea comunității nu se face stând pe margine, ci fiind în prima linie a schimbării.

Asumarea atrage după sine datoria de a informa, motiv pentru care voi face o scurtă informare referitoare la stadiul proiectelor aflate în derulare:

❖ lucrări la rețelele de apă și canalizare: se fac eforturi pentru ca acestea să fie finalizate în vara acestui an. Sunt conștient de disconfortul creat, dar acest tip de investiții sunt vitale pentru viitorul orașului nostru. Se vor continua lucrările privind alimentarea cu apă a localității din râul Gilort și se continuă modernizarea alimentării cu apă a localității din sursa Bercești. De altfel, stația de epurare este finalizată, urmând a fi recepționată;

❖ piste de biciclete pe strada Valea Gilortului și construire bloc pentru familiile tinere din diverse sectoare de activitate (strada Dimitrie Brezulescu): implementarea acestor proiecte finanțate prin PNRR continuă și, chiar dacă există sentimentul că totul pare că nu se mai finalizează, i-aș asigura pe toți cetățenii orașului Novaci că ele se vor finaliza. Disconfortul trebuie privit doar ca fiind unul temporar, în spatele lui



existând o muncă vastă din partea aparatului de specialitate. Bineînțeles, nu este vorba doar de ceea ce „se vede” fizic, ci de o luptă continuă pentru găsirea soluțiilor financiare într-un context național marcat de instabilitate și birocrație sufocantă. Să aduci bani europeni sau guvernamentali în localitate și, mai ales, să îi menții acolo în ciuda tuturor piedicilor administrative, este o muncă de uzură pe care aparatul de specialitate o duce zi de zi. Atât eu, cât și echipa mea de lucru, am avut, mai ales în ultimii ani, un volum de lucru intens, gestionând simultan foarte multe proiecte complexe. S-a lucrat și se lucrează sub o presiune constantă. În calitate de primar, mi-am asumat fiecare proiect cu responsabilitate și efort susținut. Succesul acestor inițiative nu este întâmplător, ci reprezintă rezultatul unei munci perseverente și al simțului datoriei față de comunitate. Obiectivul meu central a fost întotdeauna să transform viziunea în realitate și să las în urmă realizări vizibile, care să servească generațiilor viitoare;

❖ lucrări privind infrastructura rutieră prin

programul „Anghel Saligny”: acestea se vor relua etapizat, pe următoarele segmente: str. Schela, str. Costreului, str. Liniștii, str. Deluțu, str. Huluba, str. Aniniș, str. Aleea Huluba etc.

❖ lucrări de finalizare a podurilor de la Hirizești și Cernădia: acest tip de lucrări nu s-au realizat de ani de zile, deși sunt obiective de infrastructură care necesită o grijă permanentă;

❖ lucrări de modernizare a școlilor și grădinițelor de pe raza orașului Novaci: prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL) am făcut orice mi-a stat în putință pentru ca elevii novăceni, și nu numai, să aibă acces la o educație de calitate. Chiar dacă nu toate lucrurile se întâmplă exact așa cum mi-aș dori, am convingerea că am depus eforturi zilnice pentru ca lucrurile să meargă bine.

Pe lista proiectelor viitoare se află noi investiții ce urmează să fie demarate după finalizarea procedurilor de atribuire. Acestea vizează extinderea și modernizarea continuă a orașului, consolidând poziția Novaciului ca o comunitate în plină dezvoltare.

În final, aș insista asupra faptului că modernizarea unui oraș este un proces amplu, iar realitatea este că nimic durabil nu se face peste noapte. Ceea ce se vede în prezent nu este altceva decât dovada vie că nimeni nu stă degeaba. Sunt conștient că percepțiile sunt diferite: cei care doresc cu adevărat să observe progresul, îl vor observa în fiecare proiect finalizat; cei care doresc doar să critice, vor găsi întotdeauna motive să o facă. Însă, eu aleg să mă concentrez pe dezvoltare, făcând tot ce îmi stă în putință pentru a clădi viitorul orașului nostru așa cum se cuvine, convins fiind că generațiile viitoare vor prețui tot ceea ce se realizează azi.

✍ Dr. Ing. Dumitru LEUȘTEAN

Centenarul Spitalului Orășenesc Novaci – un secol de medicină pentru comunitate



Vineri, 6 martie 2026, la Novaci a fost marcat un moment cu adevărat istoric: împlinirea a 100 de ani de activitate a Spitalului Orășenesc Novaci, instituție medicală care de un secol are grijă de sănătatea comunității.

Evenimentul a început în cursul dimineții cu o slujbă religioasă de sfințire a spitalului, urmând ca la orele prânzului festivitatea să aibă loc la Centrul de Creație și Meșteșuguri Novaci, moderatorul acesteia fiind dl. Emil Grigore, managerul Spitalului Orășenesc Novaci.

Au participat, în calitate de invitați la eveniment: dl. Cutițoiu Marius – vicepreședinte al Consiliului Județean Gorj, dl. Stoian Narcis – director DSP Gorj, dna dr. Băleanu Ana – președinte al Colegiului Medicilor Gorj, dl. Dumitru Leuștean – primarul orașului Novaci, dl. dr. Marcel Navolan – medic pensionar, aflat un deceniu la conducerea spitalului, consilieri locali, reprezentanți ai autorităților locale, salariați ai spitalului și ai altor instituții.

Actualul manager al Spitalului Orășenesc Novaci, aflat de peste un

deceniu în această funcție, a amintit în discursul dumnealui și despre istoria de poveste a spitalului:

„În județul Gorj, până în anul 1926, existau două spitale: Spitalul Târgu Jiu și Spitalul și Sanatoriul Peșteștii de Sus (Cărbunești). Prima piatră de temelie a fost pusă de avocatul Vlădoianu din Novaci, care își donează averea – a patra parte din moșia din Novaci – Eforiei Spitalelor Civile București pentru construcția unui spital în Novaci (1896), deci acum 130 de ani.

În anul 1908, odată cu cumpărarea moșiei Novaci-Străini de către Banca Populară Gilortul, aceasta cumpără și

partea Eforiei Spitalelor Civile București (donația Vlădoianu). La 12 iunie 1921, Serviciul Sanitar Gorj face numeroase intervenții la Direcția Generală a Serviciului Sanitar pentru construirea Spitalului Novaci, fără a vedea însă un rezultat din partea Eforiei.

Tot în februarie 1921, Banca Gilortul cumpără la licitație publică de la Lucia D. Brezulescu o pereche de case de zi neterminată, împreună cu terenul aferent.

✍ Medic primar pediatru,
Alexandra STOICOIU

✍ Pag.4



SPICUIRI DIN Agenda culturală a orașului Novaci, luna martie, 2026

Novaci, 6 martie 2026

În ziua de 6 martie 2026, viața orașelului nostru a fost marcată de aniversarea a 100 de ani de activitate a SPITALULUI ORĂȘENESC NOVACI.



Prima parte a zilei a fost destinată activităților specifice unui asemenea eveniment, care s-au desfășurat în incinta Spitalului Orășenesc Novaci.

Evenimentul festiv a avut loc la Centrul de Creație și Meșteșuguri Novaci, mediatorul acestuia fiind dl Emil Grigore, manager al Spitalului Orășenesc Novaci. Au participat, în calitate de invitați la eveniment: domnul Cuțitoiu Marius, Vicepreședinte al Consiliului Județean Gorj, dl Stoian Narcis, Director DSP Gorj, dna Dr. Băleanu Ana, Președinte al Colegiului Medicilor Gorj, dl Dumitru Leuștean, primar al orașului Novaci, dl Dr. Marcel Navolan, medic pensionar cu mulți ani trudiți cu sârg în acest spital, consilieri locali, reprezentanți ai autorităților locale, salariați ai spitalului și ai altor instituții etc.

Într-o atmosferă de sărbătoare, istoria acestui spital a reprezentat principalul subiect al discuțiilor purtate. Au fost amintiți medici, primari și personalități cu origini novăcene, care, timp de 100 de ani, și-au adus contribuția la extinderea, dezvoltarea și renumele instituției, unde bolnavii din Novaci și comunele vecine și-au găsit alinarea zeci de ani.

Cu o istorie de poveste, spitalul din Novaci s-a remarcat în viața medicală a Gorjului și rămâne o instituție de referință pentru o comunitate în care sănătatea fiecărui cetățean este prioritară.

Novaci, 8 martie 2026

O zi frumoasă de primăvară, multă bucurie, multe flori, foarte mulți privitori și un spectacol "de zile mari" dedicat Zilei femeii novăcene!

În această zi, Casa de Cultură Novaci a organizat, în zona pietonală a Pieței Novaci, spectacolul intitulat "FEMEIA - LUMINĂ ȘI VIAȚĂ", cu concursul tuturor formațiilor care activează în cadrul instituției și al unităților școlare partenere:

- Ansamblul Folcloric "Nedeia", instructor Petre Popescu, coordonator Elena Basarabă;
- Școala de dans "Nedeia", instructor voluntar, prof. Elena Basarabă;
- Grupul vocal "Nedeia" și Grupul de suflători novăceni, ambele secții externe ale Școlii Populare de Artă Târgu Jiu, conduse de profesorii instructori, Elena Balan și Vlăduț Novăceanu.

Au fost prezenți în spectacol elevi ai Școlii Gimnaziale Pociovaliștea, sub îndrumarea doamnelor învățătoare Constantinescu Simona și Popa Delia, elevi ai Școlii Gimnaziale Novaci, coordonați de doamnele învățătoare Deaconescu Lavinia-Mirela și Ștefănoiu Nineta, precum și elevi ai Liceului Teoretic Novaci, coordonați de dna directoare, prof. Alina-Ramona Țicu.

Echipa de organizare a evenimentului a fost formată din profesori, instructori și îndrumători ai copiilor incluși în program: Petre Popescu, Stana Constantin, Elena



Balan, Constantinescu Simona, Popa Delia, Țicu Alina-Ramona, Papuc Cristina, Vlăduț Novăceanu, Deaconescu Lavinia-Mirela, Ștefănoiu Nineta, Caterina Cionoiu (elevă) și Elena Basarabă, inițiator de eveniment, organizator și coordonator artistic. Instituțiile care și-au pus amprenta asupra acestui eveniment, văzut ca un omagiu adus femeii pentru munca, dedicarea și curajul cu care contribuie la stabilitatea și prosperitatea comunității novăcene, sunt: Școala Populară de Arte „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu, prin secțiile externe Novaci, "grup vocal" și "suflători", Școala Gimnazială

Pociovaliștea, Școala Gimnazială Novaci și Liceul Teoretic Novaci, sub coordonarea Casei de Cultură Novaci. Cu toții au demonstrat că la Novaci viața culturală este activă și că spectacolul adus de pe scenă în stradă se bucură de succes și de interesul cetățenilor.

Novaci, 10 martie 2026

Tabăra de cercetare etnofolclorică „Lăutarii și rapsozii Gorjului”, organizată de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj, și-a început activitatea la Novaci, unde, în ziua de 10 martie 2026, cu concursul conducerii Casei de Cultură Novaci, a avut loc întâlnirea specialiștilor în cercetare etnofolclorică din patru județe, cu lăutari și rapsozi locali, pentru a documenta și păstra repertoriile muzicale autentice ale locului. Gazda întâlnirii a fost Punctul Gastronomic Local "Acasă la Stăna Ștefanu", unde băcița Mărioara Băbu, „Tezaur Uman Viu”, și-a dovedit măiestria culinară în fața persoanelor prezente la eveniment, oameni minunați, pentru care folclorul românilor este o pasiune sau o comoară care merită studiată și cercetată.

Timp de 4-5 ore, cei prezenți au pătruns cu bucurie și emoție în sfera acestui tezaur ascuns, lăsându-și sufletul mângâiat de melodii măiestrit interpretate vocal sau instrumental, retrăind momente unice, marcate de povești și amintiri.

Interesul specialiștilor pentru muzica omului simplu, de la țară, simțită ca fiind una reală, simplă și autentică, cu mici inflexiuni generate de emoții și lipsa experienței scenice, specific vârstnicilor, "nefardată" de "șlefuitorii" liniilor melodice și chiar a vocilor, a fost de-a dreptul lăudabilă.

Cu speranța și dorința de a nu lăsa să se piardă folclorul transmis de "gura satului", invitații din zona Novaci au fost: Ion Lianu, Ion Bațachia, Călin Cotorcea, Gheorghe Papuc, Fane Cosor, Elena Firu, Dochia Lițoiu, Veronica Oțet și Andrada Nuță. Aceștia și-au pus în valoare talentul vocal sau instrumental, au dat farmec acestei zile, au stărnit emoții și au retrăit momente impresionante din viața lor. Vârstnicilor prezenți la eveniment le mulțumim cu mult respect pentru fiecare clipă! Tinerilor care au asistat la o experiență de viață inedită, le dorim succes!

≡ Un material realizat de prof. Elena BASARABĂ

Centenarul Spitalului Orășenesc Novaci...

La 9 iunie 1923, Banca Gilortul donează Ministerului Sănătății un imobil în valoare de un milion de lei, pe care îl cumpărase de la urmașii Brezulescu, pentru înființarea unui spital de 20 de locuri care să poarte numele Vlădoianu-Brezulescu, cu mai multe condiții.

Printre acestea se numărau începerea de urgență a lucrărilor de terminare a caselor, astfel încât finalizarea completă a spitalului să aibă loc la 1 octombrie 1924, precum și primirea la spital, în caz de boală sau accidentare, a personalului Băncii sau a lucrătorilor din exploatarea forestieră.

Ministerul Sănătății a autorizat ridicarea de la Eforia Spitalelor Civile București, legatară testamentară a lui Miltiade Vlădoianu, a tuturor fondurilor consemnate în scopul înființării spitalului din Novaci.

Prima dată de Dispensarului Novaci este 6 februarie 1926, când Constantin Duțescu, ofician sanitar al Spitalului Cărbunești, cere Prefecturii județului ca în postul confirmat de agent sanitar al Spitalului Novaci, prin bugetul județului pe acel an, să fie transferat cu data de 1 februarie.

La 10 aprilie 1926, Spitalul Novaci primește primul medic, pe dr. Francisc Dworschark, transferat de la Spitalul Horezu-Vâlcea. Această construcție este și astăzi în picioare, aici funcționând

Primăria Novaci, cu inscripția VLĂDOIANU-BREZULESCU."

Actuala clădire a spitalului a fost inaugurată în anul 1978, fiind o construcție monobloc cu parter și trei etaje, destinată unui spital general. Dispune de 133 de paturi pentru spitalizare continuă și 25 de paturi pentru spitalizare de zi, având următoarele specialități: medicină internă, RMFB, cronici, CPU, chirurgie generală, ortopedie și traumatologie, urologie, obstetrică-ginecologie, neonatologie, pediatrie, neurologie, medicină de laborator, pneumologie, TBC, psihiatrie, epidemiologie și planificare familială, totalizând un număr de 24 de medici. Spitalul este dotat cu aparatură medicală de înaltă performanță: electrocardiografe, ecografe, monitoare, injectomate, CT, RMN etc.

Ca medic în cadrul spitalului, sunt mândră să fac parte din această instituție care, de un secol, veghează asupra sănătății comunității. Centenarul ne amintește că fiecare consultație și fiecare pacient tratat continuă o tradiție de dedicare și grijă pentru oamenii din Novaci și împrejurimi. Este o onoare să contribuim la această moștenire și să lucrez alături de colegi dedicați, pentru ca Spitalul Orășenesc Novaci să rămână un reper de profesionalism și încredere pentru toți pacienții.

NOVACIUL DE ODINIOARĂ...

- articole și note publicate în săptămânalul interbelic „Gorjanul” -

Învățătorii la lucru:

Suntem în anotimpul când serbările culturale de seara își au farmecul lor deosebit. Omul e mai liber și-n loc de a-și omori timpul la cârciumi, vine cu plăcere să petreacă câteva ore de desfătare nobilă a sufletului. Convinși de rolul lor cultural, învățătorii cercului cultural „Novaci”, au început iarăși a depăna și mai departe firul serbărilor din anul trecut. Începutul l-au făcut cu comuna Cernădia, unde au dat în seara zilei de 30 decembrie 1928, o reușită serbare școlară. În fața unui public numeros, local și din satele vecine, s-a început desfășurarea programului cu „Imnul eroilor”, întrucât serbarea s-a dat în folosul Monumentului Eroilor din Cernădia. Apoi a vorbit dl. Al. Forțofoiu despre „Eroii omenirii”. Plecând de la ideea că erou e cel ce-și dă chiar viața pentru binele țării și semenilor, d-sa arată că nu numai morții războiului se socotesc eroi, ci toți cei ce se jertesc pentru o idee. Erou e și omul de știință, eroină e și mama care nu doarme, stând de veghe la căpătâiul copiilor ei. S-au jucat apoi piesele „Năpasta” de Caragiale, „Țăranul boer”, comedie de Sporea și „Arvinte și Pepelea” de Alecsandri. D-nii N. Sârbu-Aniniși, N.N. Popescu și Pant. Moleculescu-Cernădia, Victor Țivlea și I. Dumitrescu-Pociovaliștea au executat de minune rolurile ce și-au ales, stărnind admirația asistenței. După terminarea programului au urmat jocuri naționale. Învățătorii cercului „Novaci”, în urma succesului avut, au hotărât să dea în ziua de 2

februarie o altă serbare la Aniniși, care va avea, desigur, același succes desăvârșit, - și moral și material. Asis.

(„Gorjanul”, an VI, nr. 5-6 din 1-8 februarie 1929, pag. 7)

Un copil se sinucide:

Îl chema Petre P. Pătroi, avea vreo 15 ani și, de multă vreme, era slugă în curtea lui Gh. Mohora din Novaci. Zilele trecute, din cauza unei greșeli ce săvârșise, de pe urma căreia greșeli se vede că stăpânul fusese păgubit, bietul copil a fost dat afară din serviciu și trimis acasă la părinții săi din Pociovaliștea, cătunul Ghebani. Părinții, oameni săraci, n-au vrut să-l primească acasă, spunându-i că n-au ce să-i dea să mănânce. Ei l-au trimis înapoi la stăpân. Nu se știe dacă nefericita slugă, concediată astfel în mijlocul unei ierni neîndurătoare, a mai venit sau nu să cerșească îndurarea stăpânului său. Dar peste vreo câteva zile cadavrul lui a fost găsit spânzurat într-o grădină a lui Mohora...

(„Gorjanul”, an VI, nr. 9 din 1 martie 1929, pag. 4)

Diverse:

Abonatul nostru d. Dumitru D. Popescu-Americanu din com. Cernădia - care abia s-a reîntors de peste ocean abia acum câteva luni de zile - s-a căsătorit în ziua de 5 crt. cu d-ra Maria D. Dumitrache din aceeași comună. Felicitările noastre.

(„Gorjanul”, an VI, nr. 20 din 22-31 mai 1929, pag. 3)

(Va urma)

Cristian GRECOIU

BRÂNCUȘI în tabletele argheziene

Partea I

Cu o activitate publicistică de peste șase decenii, Tudor Arghezi s-a remarcat și prin intermediul *tabletei*, specie literară de dimensiuni reduse, cu un puternic caracter pamfletar. Autorul a reușit să impună în literatura română atât *tableta*, cât și *biletul*, ambele, „născute din inițiativa strict personală a unui scriitor «fără bănci, fără idoli, fără partid politic și fonduri inexplicate; adică în toate condițiile dorite de expresia sincerității». Formatul ziarului ataca direct «marile» publicații în care se scriau «nerozii importanți... măsurate cu kilometrul pătrat»¹.

Criticul literar Nicolae Balotă consideră *tableta* ca fiind parte a „fragmentarismului esențial al scriiturii argheziene [...]”. Necesitățile redacționale și publiciste impuneau comprimarea expresiei la anumite dimensiuni, dar știm că și scriitorul nostru avea o predilecție pentru «rezultatele concentrate și rotunde».

Hectarele, vastele pânze discursive îi produceau un dezgust manifest². Din punct de vedere tematic, *tableta* a fost ancorată în actualitatea vremii, iar meșteșugul cu care a fost creată a rămas contemporan complexe viziuni argheziene asupra literaturii, teatrului, sculpturii, muzicii și picturii.

În *Tablete de cronicar*, Tudor Arghezi elogiază artiști români – în special pictori și sculptori – încât se resimt elementele unei „vorbiri plastice” adecvate unui stil modern ce empatizează atât cu arta frumosului, cât și cu cea a purității absolute.

evidențiază faptul că, însuși scriitorul a fost cel care a contribuit la apariția *tabletelor*: „Dând vremea îndărăt, paginile de față au variate vârste, tinerele, dacă se poate zice, când copistul a intrat într-al optzecilea an al duratei [...]. Am participat, ca un



prim cititor sceptic, la întocmirea prezentului volum și-l accept ca o introducere răzleață la niște probabile Memorii propuse, antipatice subsemnatului, odată, demult, dar din ce în ce mai ispititoare³.

Împărțit în patru capitole – *Literatură, Teatru, Cu pensula, Muzica* – volumul *Tablete de cronicar* cuprinde o serie de reflecții în care autorul „pictează” și „sculptează” fiecare cuvânt, până la perfecțiune. Construită pe baza unei gândiri unitare, fraza argheziană din *Tablete* se reduce la concret, este obiectivă și clară, încât uneori critică vehement pseudocreația, iar alteori devine o săgeată la adresa societății burgheze.

Viziunea autorului *Cuvintelor potrivite* asupra spiritului artistic brâncușian a fost, de-a lungul timpului, reliefată în câteva articole reunite în acest volum. Dincolo de domeniile în care au activat cei doi gorjeni, ambii ocupă un loc important în cultura română prin înnoirea adusă nu doar sculpturii și limbajului artistic, ci și prin deschiderea spre modernitate. În spațiul universalității creatoare, scriitorul Arghezi este contemporan cu sculptorul Brâncuși, dovadă că autorul *Tabletelor* cunoaște informații prețioase despre biografia artistului. Astfel, trei dintre aceste *tablete* argheziene reprezintă un elogiu direct la adresa celui care a revoluționat arta sculpturală a secolului XX și au următoarele titluri: *Tinerimea artistică, Artă și artă... și Pictorul Dărăscu*. În fiecare dintre acestea, Arghezi îl include pe Brâncuși în rândul artiștilor mari, care în ciuda notorietății internaționale, nu s-a bucurat de recunoaștere și prețuire pe plan național.

Articolul *Tinerimea artistică* – al cărui titlu este în mod cert corelat cu numele omonim al societății românești⁴ la care expuneau diverși artiști români și nu numai – a fost scris în 1914 și cuprinde un elogiu adus lui Brâncuși, „omului nou, care a cugetat și a căutat multă vreme, pe când alții se mulțumeau să trăiască minunat de dulce⁵. Pentru Arghezi, Brâncuși apare ca un intelectual-filosof al ideilor pure contopite într-un punct cu materia,

dovadă că plenitudinea artei brâncușiene se naște în concepție argheziană din bucuria imensă a sculptorului pentru creație.

Pentru a-și susține cu argumente ideile referitoare la operele artistului, Arghezi expune câteva opinii despre „Muza adormită”: „Muza lui adormită e un cap de bronz, suflat cu aur smuls ca din grumajii unei statui întregi și culcat pe un obraz. Orice altă atitudine-i cu neputință. [...] E o transparență în acest chip de aur vitrifiat, care te face să crezi că între metal și ochi s-a interpus un strat de glazură groasă⁶. Prin detaliile ce formează trăsăturile *Muzei*, se creează impresia că Arghezi este un observator profund al acestei sculpturi, căci pare că o contemplă foarte mult, până la admirație. Mai mult, *Muza* este, în viziune argheziană, sugestia unei intense meditații și a unui echilibru interior marcat de pace și detașare de sine.

Dat fiind că numele acestei creații este singurul menționat în *tableta*, *Muza adormită* devine pentru autor modelul tuturor creațiilor.

În *Tinerimea artistică* se remarcă opinia lui Arghezi asupra noțiunii de frumos în operele brâncușiene. Ținând cont de crezul estetic arghezian, care privește reliefarea frumosului în lucrurile urâte și revelarea celor mai hidoase și grotești aspecte din viața cotidiană, autorul *Tabletelor* nu se dezice de recunoașterea unor astfel de idei și în creațiile artistului. Astfel, acestea nu ar putea fi analizate fără o imixtiune a frumosului cu urâtul.

Estetica urâtului devine, în concepție argheziană, o posibilă dimensiune a operelor lui Brâncuși, cu atât mai mult cu cât ele „fac parte din acea frumusețe particulară care pare comunului urâtă și aduce, prin analogie, aminte sfintelor scripturi, neîntrecute ca frumusețe literară, unde se vorbește de curvie, de stricăciune și de boalele secrete cu un sens de superioară frumusețe. Acest urât frumos, acest urât admirabil, n-are să placă decât unuia de tot primitiv sau unui intelect excepțional de uman și de rafinat – ceea ce-i totuna – și societatea «civilizată» numai după o deprindere se va învăța să-l aprecieze⁷. De aici, se poate constata că, în *tableta Tinerimea artistică*, scriitorul Arghezi pornește de la convingerea că în artă frumosul se poate naște din urât, iar orice urât are un frumos al său.

Va urma...

BIBLIOGRAFIE:

Arghezi, Tudor, *Tablete de cronicar*, prefață de D. Micu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960.

Balotă, Nicolae, *Opera lui Tudor Arghezi*, București, Editura EuroPress, 2008.

Firan, Florea, *Pe urmele lui Tudor Arghezi*, București, Editura Sport-Turism, 1981.

Oprea, Petre, *Incursiuni în sculptura românească (sec. XIX-XX)*, București, Editura Litera, 1974.



Pornind de la sensul denotativ al cuvântului *tableta*, volumul cuprinde un grupaj de articole scrise între anii 1904-1960. Din mărturisirile lui Tudor Arghezi în *Cuvântul înainte* la acest volum – care se dorea a fi o prefață la o viitoare carte de memorii – se

¹ Florea Firan, *Pe urmele lui Tudor Arghezi*, București, Editura Sport-Turism, 1981, p. 126.

² Nicolae Balotă, *Opera lui Tudor Arghezi*, București, Editura EuroPress, 2008, p. 384.

³ Tudor Arghezi, *Tablete de cronicar*, prefață de D. Micu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1960, p. 15.

⁴ Petre Oprea, *Incursiuni în sculptura românească (sec. XIX-XX)*, București, Editura Litera, 1974, p. 74.

⁵ Tudor Arghezi, *op. cit.*, pp. 277-278.

⁶ *Ibidem*, p. 276.

⁷ *Ibidem*, p. 277.

✉ Prof. Iuliana FIRU

Manifestul unui poet proscris - de Ion Filipoiu

Volumul este al șaselea din antologia "Poezii" a poetului gorjean Ion Filipoiu.

Poezia care dă numele volumului este scrisă în anul 1973, dar prima poezie, "Revoluție și trădare", este cu trimitere directă la anul Revoluției, așteptat ca o speranță a neamului românesc într-o schimbare în mai bine, în mari reforme care puteau schimba din temelii destinul neamului.

În opinia poetului, n-avea să fie deloc așa, cuvântul "trădare" punându-și o pecete de neșters pe ceea ce avea să urmeze. Poetul este necruțător în critica sa la adresa manipulatorilor revoluției și trădărilor de tot felul: "Căci încă nu-i dreptate, așa cum s-așteptară/ Acei ce se jertfiră, acei ce se luptară,/ Din temelii să schimbe nedreapta rânduială.../ A omului robire de către om nu-i ștearsă,/ Egalitatea este lozincă pe pancartă".

„Produsul însă, iată, aleșilor se-mparte,/ Și etica-i minciună, și echitatea-i farsă”.

Aflat într-un post cultural cheie în privința informațiilor, la Televiziunea Romană, poetul resimte, ca un seismograf sensibil, toate efectele evenimentelor pe care le-a parcurs poporul român. Asistăm la revolta unui poet care nu a abdicat nicio clipă de la principiile sale și "nu s-a înhamat", cum însuși spunea, „la căruța politrucilor și a trădătorilor de țară”: "O, cât de mișelește ați înșelat norodul,/ Călcându-i în picioare speranțele lui sacre,/ Menite înălțarea de sine să-i consacre,/ Dar marile reforme sunt numai simulacre,/ Și au rămas himere, căci le-ați trădat cu totul/ Și astfel se explică a voastră cocoțare”.

Tonul sentențios și necruțător continuă pe tot parcursul poeziei: "Al vostru sânge n-are nicum culoare-albastră/ Îmburgheziți cu japca prin fraude venale,/ Pe cei mai tari flatându-i în slujuri triumfale,/ Pe cei mai slabi silindu-i să-nalțe osanale,/ Așa făcurăți burta și cariera voastră...”.

Avertismentul poetului este direct și clar: „Și suferă poporul, călușul și cătușa/ Răbdarea lui e mare, dar nu nemărginită,/ Luți aminte bine: sub spuza liniștită/ E jarul ce mocnește cu flacăra-amorțită/ Și vai de mâna care ar răscoli cenușa”.

„Nu veți scăpa niciunde de groaznică tornadă,/ Căci judecata plebei cea crâncenă și dreaptă/ Va da nepărtinită răsplătă după faptă,/ Iar cu-ale voastre fapte ce altceva v-așteaptă/ Decât osânda morții și corbii cei de pradă?”.

Poezia "Doina României" păstrează tonul incendiar din „Doina” lui Eminescu: "De la Nistru pân' la Tisa/ Tot românul plânsu-mi-s-a/ Că nu mai poate străbate/ De-atâta străinătate”.

În timp ce toate neamurile "cântă/ Libertății odă sfântă,/ pe plaiul României/ Sufală viscolul sclaviei,/ [...] / Doar pe cerul României/ Norul negru al robiei-i”.

În timp ce "De la cap, la cap de lume,/ Doar cuprinsul României/ E asemeni pușcăriei/ Doar poporul României/ Cântă oda tiraniei...”.

Întrebarea retorică din final este sfâșietoare, stârnind revoltă în sufletele celor înșelați în speranțele lor: "Maică Sfântă Precurată,/ Jalea asta necurmată/ Câtă vreme-o să mai fie/ Peste biata Românie?”.

Poezia "Românule" este o adresare directă celui care reprezintă, în alcătuirea sa fizică și spirituală, un popor atât de încercat și cu un registru axiologic de mare complexitate și adâncime. "Românule sărman, bătut de soartă/ E vreun sens în viața ta deșartă,/ Mai marii zilei țin ei cont de tine,/ Le pasă lor de-ți este rău sau bine?/ Te văd la chip, te-ntreabă ei, vreodată/ De ai să-mbraci o haină mai curată?/ Când pleci, ai ce mânca, de dimineată,/ Ai tu ce vrei, ești mulțumit de viață?”. "Ei știu să-ți pună dajdii, biruri, cote/ ca-n vremurile cumplit-fanariote.” "Nu-ți dau drept plată nici cât irmilicul,/ De munca ta s-alege doar nimicul... Românule sărman, bătut de soartă/ Nu-i niciun sens în viața ta deșartă/ Răbdând, te stingi ca mucul lumânării,/ În țara tadezmoștenit al țării...”.

Adresarea poetului MAMELOR în poezia cu același nume, nu este întâmplătoare, mama figurând în sufletul românului ca investită nu numai cu atributul de matcă a familiei, dar și a societății. Ea este cea care dă viață, o ocrotește, dar și o îndrumă spre însușirea principiilor de bază ale alcătuirii ființei umane. Religiozitatea, într-o familie educată în rit ortodox, este o componentă în plan spiritual și sufletească și mama este elementul cheie în păstrarea acestei tradiții.

Eminescu, în poezia "O, mamă...”, purtând pecetea unor implicații biografice, în momente depresionare, împletește, în una din cele mai duioase elegii, sentimentele iubirii de mamă, cu cele despre iubita tot mai înstrăinată. Este relevantă asocierea imaginii femeii iubite cu imaginea mamei, având ca laitmotiv moartea eternă ca destin tragic al omului. Ideea eternității morții se asociază cu cea a eternității naturii. Poezia "O, mamă...” are la Eminescu o importanță capitală: cu ea împreună se topește laolaltă sentimentul său îndurerat de viață cu armonia naturii care îl alină. Fiorul elegiac izvorăște din sentimentul eternității morții.

Dacă poetul Ion Filipoiu poate fi considerat ca un poet romantic paseist, dar și realist-critic, el poate fi relevat în latura romantismului său activ, protestatar, care este și ea fundamentală.

Cele cinci strofe ale poeziei se constituie ca tot atâtea îndemnuri adresate mamei de a-și învăța copiii să-l admire, să-l slăvească, să-l iubească și să-l urmeze pe Cristos: "O, voi mame, care nașteți, obligate de-o doctrină,/ Prunci ce vrea ați să-i facă un regim necredincios,/ Nu vă resemnați de teamă, ci, în datina creștină,/ Învățați-vă copiii să-l cunoască pe Cristos...”.

Poetul resimte dureros faptul că preaputernicii zilei îi manevrează "insidios" în grădinițe sau la școală pe copii, făcând din ei înalțători de ode partidului, îndepărtându-i de biserică: "Nu lăsați din ei să iasă jalnice marionete,/



Condamnați să trăiască toată viața mincinos,/ Mamelor cu sârguință, stăruind pe îndelete,/ Învățați-vă copiii să-l urmeze pe Cristos...”.

Un aspect al mizeriei umane îl exprimă poetul în poezia "Cerșetoarea”. Nu este o cerșetorie dirijată de un sistem mafiot, ci, în cazul de față, cerșetoarea care se instalează la colțul străzii "de la prima oră”, "cu mâna-ntinsă-lume”. Se tânguie amarnic și imploră: "cinci bani, v-ajute Maica Precurată”. Fața ei e "mâncată de pelagră”, iar "în brațele-i zbatându-se-n zamurcă,/ Un plod schilav, cu bube mari la gură,/ Respiră greu...” "Și foamea încontinuu-l sugrumă,/ Să sugă-i cere, cu rahitic scâncet,/ Dar, ce să-i dea? Din sânu-i de legumă,/ Abia mai iese-un zer gălbui și rănced”. "Și ea cerșește deznădăjduită,/ Și-n târgul greu se smacina zadarnic,/ Căci tot mai rar, în forfota grăbită,/ Sentâmplă și vreun ins milos și darnic [...] Așa, întruna, de la prima oră,/ Și ieri, și azi, și mâine, ziua toată,/ Ea-ntinde mâna-n lume și imploră: «Cinci bani, v-ajute Maica Precurată!»”.

Imaginea este pregnant naturalistă, dar ea sugerează plastic o față zguduitoare a mizeriei umane.

O altă "Doină" a volumului (după "Doina României”) este "Doina Gorjului”.

Așa cum Eminescu în cunoscuta-i Doină se adresa măritului Ștefan ("Ștefane, Măria Ta,/ Tu la Putna nu mai sta,/ Lasă Archimandritului/ Toată grija Schitului/ Lasă grija Sfinților/ În seama părinților/ Clopotele să le bată/ Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă/ Doar s-a-ndura Dumnezeu ca să-ți mântui neamul tău”, Coșbuc continuă pe același tulburător ton al deznădejdiei sufletești: "Ai tăi suntem străinii?/Te-ar pierde de-ar putea/ Dar când te-om pierde Doina/ Ai cui am rămânea?/ Să nu ne lași iubito,/ De dragul tău trăim.../ Învăța-ne să plângem/ C-atât ne-a mai rămas”.

Stropul de speranță este exprimat și de Octavian Goga în "Doina” lui: "Mi-ai picurat în suflet/ Din taina vremii de demult,/ Și plânsul veacurilor duse/ Mă înfioară când te-ascult...”.

În "Doina Gorjului”, Ion Filipoiu reînvie trecutul, în contrast vădit cu prezentul, prin figurile emblematice "ce-au făcut să crească/ Fălnicia gorjenescă”.

"Frunză verde rugi întorși/ Cum a fost odată-n Gorj,/ Cum a fost și astăzi cum e?/ Ieri - renume,/ Azi - prost nume,/ Căci în Gorjul cel de astăzi/ numai rele și năpaste-s/ Peste tot, cât e hotarul,/ Priduditu-l-au amarul,/ La tot pasul, în tot locul,/ Odrăslit-au nenorocul...”.

"Cine-a fost în Gorj odată?/ Fost-au Tudor și Magheru/ Și-a mai fost Dincă Schileru,/ Oameni mari, de mari momente/ Ce rămas-au în legende”.

Poetul îi cheamă pe acești "Bravi bărbați de-odinioară,/ Voi slujiră-ți pentru țară/ Voi ați dus pe-atunci în lume/ Al gorjenilor renume”.

Poetul deplânge starea de astăzi a Gorjului în care sunt numai rele și năpaste: "Gorjule sărac de tine”, exprimă cu durere poetul. "Peste vechile-ți meleaguri/ Mari și multe vâlmășaguri/ Au trecut de-alung de veacuri/ Peste vechile-ți meleaguri/ Și s-a strâns de multe ori/ Neagră pătură de nori/ Peste cerul tău albastru/ Astăzi însă e dezastru/ Astăzi Țara Jiului/ Țară-i a pustiului...”.

În poezia "Dresorul” apare un alt aspect din copilăria și adolescența noastră - Ursul - considerat un element totemic în credințele ancestrale ale românilor, care ajunge în postura jalnică de animal rănit, în lanțul "dresorului nemilos”: "Un bici cu plumb agită prin arenă/ Și-n lanțuri trec sălbaticile fiare/ Pe pielea ei simțit-a fiecare/ Otâncul crunt al lațului în venă/ Dresorul-clovn rânjește cu-ngâmfare [...] Tărând un urs c-o rană în cangrenă/ Făcută de a botniței strănsoare...”.

Poetul avertizează pe durul care-l ține sub a sa cărmă, privind o eventuală răzvrătire a celui ce "Va simți miros de sânge,/ Ferească-ți Domnul țigăneasca firmă,/ De mila ei chiar fiarele vor plânge...”.

În anii copilăriei și ai adolescenței poetului, circulau tot felul de povești și legende în legătură cu "iarba fiarelor” cea desfăcătoare de încuietori. În poezia "Iarba fiarelor”, descuietora miraculoasă e încărcată cu "puterea dezrobirii lumii”.

"Tu ai puterea dezrobirii lumii/ Dar nu-ți propui s-o folosești vreodată/ Decât atunci când vreun dușman îți fură/ Și-ți clustrează puii într-o ladă...” „Atunci străbați și sihlele și munții/ Și-atunci cu tine iarba fermecată,/ Cu care spargi încuietora broaștei/ Și-ți scoți afară ceata-ntemnițată...”.

Penultima poezie a volumului "Avertisment” atrage atenția asupra "burgheziei proletare” să nu uite că "poporul/ Când se satură să-ndure,/ Crunt sfidându-și opresorul/ Pune mâna pe secure”. "Burghezia actuală/ Crede că poporul doar-me/ Și că n-ar avea-ndrăzneală/ Din securi să-și facă arme...”.

"Pe Român nu-l prinde somnul/ Când nu poate să mai rabde,/ Și va fi, ferească Domnul,/ Înc-un nouă sute șapte...”.

Ultima poezie a volumului "Manifestul unui poet proscris” dă măsura intelectualului revoltat împotriva stării de fapt a poporului, al cărui fiu legitim se consideră: "Poporul meu, sănt fiul tău, știi bine,/ Din tine vin și voi sfârși în tine.../ Sânt foarte tânăr, dar îți simt amarul/ Și-ți înțeleg prea îndestul calvarul”.

Poetul deplânge starea poporului său care este "vechi și bun și harnic”: "Și suferința-ți a atins imensul/ Căci vieții tale alții îi dau sensul...”.

Urmează un șir de interogații retorice care se constituie ca îndemnuri la revoltă: "Și-atunci când vezi că soarta-ți e nedreaptă/ Când știi că și mai mare rău te-așteaptă,/ Răspunde dară: cât mai vrei să-ți între/ Cuțitul ticăloșilor în vintre?/ Și cât mai rabzi să-i porți la tine-n cărcă,/ Să-ți sugă sângele ca o năpărcă...?/ Au cât mai lași veniții de aiurea/ Să-ți jegmăne ogorul și pădurea...”.

Îndemnul la păstrarea demnității este direct și mobilizator: "Ridică-te Popor român, și-arată/ Că faima ta de veacuri câștigată/ N-au fost nicicând, nicum întâmplătoare,/ Căci ai virtuți adânci originare/ Pe care nu le au acele multe/ Din stirpele ce vin să te insulte.../ Ești vechi, și drept, și bun, și harnic, întru/ Acestea toate, Neamul meu, fii mândru/ Și strânge-ți fiii-n vechile falange,/ Căci ți-a rămas doar a lui Horea lance...!”.

Va urma...

✍ Prof. Dumitru BONDOC

„RĂSPUNSURILE” COMUNEI NOVACI ȘI ALE ALTOR COMUNE DIN JUDEȚUL GORJ LA CHESTIONARUL ODOBESCU DIN ANUL 1871

Pe parcursul anului 2025, având ca editori pe Constantin-Livian Rădoescu, Nicolae-Valentin Chepeneag și Cristian-Constantin Rădoescu (primii doi desfășurându-și activitatea în cadrul Muzeului Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu”), la Editura Cetatea de Scaun din municipiul Târgoviște, a apărut lucrarea „Documente privind istoria Gorjului: răspunsurile la chestionarul Odobescu pentru județul Gorj”. Cum „Răspunsurile com[unelor] din jud. Gorj...” la acest veritabil chestionar arheologic reprezintă „o excepțională arhivă documentară, nevalorificată până în prezent”¹, trebuie să dăm dovadă de onestitate și să apreciem la modul superlativ, atât apariția acestui inedit corpus de documente, cât și inspirația editorilor de a aduce în fața noastră o părțică din trecutul acestui județ.

Așa cum bine s-a punctat și în prefața volumului în cauză, în ziua de „21 august 1871 (...) Odobescu face o informare cu privire la lansarea chestionarului arheologic (...) în ședința Secțiunii istorico-arheologice a Societății Academice Române”². În consecință, chestionarul a ajuns la numeroși „institutori primari urbani și la învățătorii rurali” din Vechiul Regat, deci și din județul Gorj. În fond, marele savant nu a urmărit altceva decât „consemnarea și descrierea tuturor așezămintelor antice ce se vor fi aflând prin comunele României”³. Spre surprinderea unor contemporani de-ai săi, acest demers a fost o reușită deplină, numai că, ulterior, rezultatele sale nu au fost exploatate cu celeritate de către istorici sau cercetători, cel puțin pentru județul Gorj, în toate deceniile care au urmat și până în prezent.

Printre comunele gorjene care au completat „Chestionarul Odobescu...” (în total au fost 84 comune, repartizate aleatoriu în plaiurile Novaci și Vâlcăniș/Vulcan sau plășile Amaradia, Gilort, Jiu și Ocolu) s-a numărat și „Comuna Novaciu, Județul Gorj”, însemnările trimise fiind semnate de către „Învățător Preutu I. Dumitrescu”⁴. De aici am aflat cum la începutul deceniului opt din secolul XIX-lea, această comună avea în componență sa trei sate (Novaci Români, Novaci Străini, Thirișești) și o mahala

¹ Constantin-Livian Rădoescu, Nicolae-Valentin Chepeneag și Cristian-Constantin Rădoescu, *Documente privind istoria Gorjului: răspunsurile la chestionarul Odobescu pentru județul Gorj*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2025, p. 7.

² *Ibidem*, p. 30.

³ *Ibidem*, p. 31.

⁴ Pe învățătorul care a completat chestionarul Odobescu, pentru com. Novaci, l-am regăsit în anul 1872 pe o „listă de numele și prenumele preoților seminariști (...) poziția 28. Ion Demetrescu – Hirișești (...) acest Ion Demetrescu (Dimitrescu), pe numele de naștere Ion D. Bălțatu, este fiul preotului Dumitru Bălțatu din Hirișești” (cf. Ciocan Petrișor, *Novaci – Gorj. Date. Datări. Interpretări. De la începuturi la România Mare*, Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2022, p. 350). Totodată, la 22 mai 1874, „pr. I. Dimitrescu [a semnat] lista de numele și prenumele enorieșilor Bisericii cu patronagiul «Sf. Ingeri» din com. Novaci, cătunu Ghebani” (*ibidem*, p. 358).



(Ghebani)⁵. Plecând de la „Chestionarul lui Odobescu”, în primul rând am fost interesați – aici este o dorință mai veche a noastră, recunoaștem, în ceea ce privește numele tuturor localităților gorjene! – să aflăm de unde provin denumirile așezărilor din componența fostei comune rurale Novaci. Astfel, despre satul Novaci Români s-a precizat în chestionarul cu pricina că „s-a numitu de la primu locuitoru Ili (?) Novacu care a locuitu acestu locu cu de vreo trei sute ani (300 de ani în urmă de la cca 1874, n.n. – G.S.)”⁶. Despre satul Novaci Străini s-a scris că „s-a numitu [așa] fiindcă locuitorii acestui satu sunt veniți din Transilvania (...) fiindcă sunt veniți de aiurea și ocupația lor era pastoritu de oi”⁷. „Thirișești satu, s-a numitu de la Thirișca ce se cultiva de primii locuitori ai acestui satu din timpurile vechi”⁸. Tot așa, despre mahalaua Ghebani „care ține de Thirișești (...) s-a numitu de la muntele vătafului Ioannu Ghebanu care au locuitu acestu locu din timpurile vechi”⁹. Desigur, în alte surse istorice nu ni ne confirmă aceste ipoteze, iar cea mai la îndemână ne-a fost, deși credem că mai sunt și altele, monografia dedicată

⁵ Într-adevăr, dacă ne raportăm la împărțirea administrativă a județului Gorj din anul 1873, în „plaiul Novaci exista com. Novaci, alcătuită din satele Ghebani, Hirișești, Novaci-moșneni și Novaci-Străini” (***, *Statistica din România. Indicele comunelor la sfârșitul anului 1873*, Tipografia Statului, București, 1874, p. 115). Numai că, trei ani mai târziu, după o altă reorganizare administrativă, com. Novaci, alături de cele patru sate deja menționate, mai avea în componență sa și „satele Cernădia și Florile-albe” (***, *Statistica din România. Indicele comunelor pe periodul de cinci ani, 1876 – 1881, art. 4 și 5 din legea comunală promulgată în luna Martie 1874*, Tipografia Statului, București, 1876, p. 66).

⁶ Constantin-Livian Rădoescu, Nicolae-Valentin Chepeneag și Cristian-Constantin Rădoescu, *op. cit.*, p. 65.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*.

comunei Novaci de către C. Lianu¹⁰ în al doilea deceniu interbelic.

Pe lângă informațiile de natură geografică, preotul I. Dumitrescu a menționat și două povești mai puțin cunoscute publicului larg din zilele noastre, ambele „prelucratu dupe cercetările făcute cu de amănuntulu prin locuitorii acestei comune”¹¹. Prima poveste se referea la „urmele unei biserici veichi la care se dice că se închinau locuitorii”¹² celor patru sate. De asemenea, în cealaltă poveste a oferit informații despre un conflict armat dintre austrieci și turci, cel mai probabil desfășurat pe parcursul secolului al XVIII-lea. Așadar, „în Plaiulu comunei Novaciu este uă culmă numită Măgură în care a fost unu ploscariu sau strungariu în timpul căruia Nemții (austriecii, n.n. – G.S.) a avut bătae cu turci (...) și dupe mai multe lupte nemții au venit la acestu ploscariu și i-au datu prafu de pușcă și l-au învețatu să facă tunuri de cireșiu [legate] cu cercuri de feru (...) umplutulu cu prafu; nemții i-au dissu că dacă va auzi el tunurile lor detunându-se la Bumbesti de Jii unde era tabăra turciloru cea mare să de și el focu la tunurile lui din Măgură ca să sperie și el tabăra turcescă ce era aședată în satu Novaciu și cându ploscariu a auditu tunurile nemțiloru detunându la Bumbesti de Jii au datu și el focu la tunurile lui și turci ce era în Novaci (...) s-au speriatu și au luat fuga și români

¹⁰ Citându-l pe Petre Stamatoiu din Novaci, autorul acestei monografii a susținut cum satele din această comună au fost „întemeiate pe timpul lui Mircea cel Bătrân de frații: Novac, Hirișescu, Gheban și Bălan, cari s-au refugiat aici cu vitele de pustiirea turcească de la Rovine (...) și s-au așezatu întâiu în văgăunile munților, apoi (...) au coborât mai jos, întemeind fiecare câte un sat” (C. Lianu, *Monografia comunei Novaci – Gorj*, Institutul de Arte Grafice „Nicu D. Miloșescu”, Târgu Jiu, 1935, p. 5).

¹¹ Constantin-Livian Rădoescu, Nicolae-Valentin Chepeneag și Cristian-Constantin Rădoescu, *op. cit.*, p. 66.

¹² *Ibidem*, p. 65.

împreună cu nemți i-au luat la gónă și i-au gonitu până peste Dunăre și turci s-au băgat în cetatea Vidinu (...) unu romănu mai vitedu dintre toți au urmăritu pe turci chiar și până în cetate și când turci au ridicat lanțu ca să închiză porțile cetății acelu romănu a datu cu sabia și a tăiatu lanțu porțiloru și a intratu în cetate și s-au preumblatu prin totă cetatea tăindu la turci(...) de dicea turci că de mai era unu chiornisaulai de romănu ca acesta nu mai rămânea nici unu musulmanu în cetate. A numitu pe acesta romănu chiornisaulai fiindu că era chioru de un oichi”¹³.

În încheiere, recomandăm cu insistență tuturor cititorilor publicației „Novăceanul” procurarea acestei lucrări, mai ales că „Răspunsurile com[unelor] din jud. Gorj...” la acest prim chestionar arheologic, conceput pe baze științifice de către academicianul Alexandru Odobescu, ne oferă tot soiul de informații și despre alte așezări din fostul plai Novaci, și nu numai. Ne gândim aici, în primul rând, la fostele/actualele comune Aninișu, Baia de Fer, Bumbesti de Jii, Cărpinișu, Căineni, Crasna, Drăgoesci, Gruiu, Mușetesci ș.a. Astfel, cititorul, avid după asemenea legende și povestiri, va găsi aici tot ceea ce îi trebuie, fără a depune un prea mare efort de cercetare. Mai mult, avem și o statistică a învățătorilor, implicit și numărul de școli, din comunele Gorjului pentru momentul 1873 – 1875, însă și destule informații despre schiturile Crasna sau Lainici.

Pe de altă parte, iertatu-mi-se subiectivismul, spre bucuria noastră, mai evidențiem, așa cum procedăm de fiecare dată când avem ocazia (!), și următorul aspect: a răspuns la acest chestionar și învățătorul Dumitru Popescu, cel care ne-a lăsat o „descriere a posesiunii acestei comune Pocruia”¹⁴, din plaiul Vâlcăniș/Vulcan, inclusiv a localității noastre natale, satul Pocruia.

✍ Prof. Gabriel SARCINĂ

¹³ *Ibidem*, p. 66.

¹⁴ *Ibidem*, p. 189-190.

DieM Events: povestea unei afaceri de familie



Intr-un orașel de munte ca Novaciul, unde peisajele par pictate dintr-un basm, o afacere cu flori gestionată de o familie de tineri - Diana și Marc Catina - nu este doar un business, ci un mod de a aduce rafinament și emoție în inima comunității. Această inițiativă a început cu mai bine de 10 ani în urmă și a plecat de la ideea că atunci când ai un eveniment important în viața ta, importantă este atmosfera, iar ea începe cu felul în care ochiul privește spațiul destinat organizării evenimentului.

Deși povestea părea completă, acum 5 ani, tinerii antreprenori au hotărât că deschiderea unei florării completează tabloul evenimentelor, fiind parte din evoluția firească a unui business. Pentru orice persoană, o florărie devine locul unde oamenii vin când



cuvintele nu sunt suficiente. Fie că este vorba de o cerere în căsătorie, o aniversare, o reconciliere sau un ultim omagiu, florăria oferă limbajul vizual pentru cele mai profunde trăiri și are un scop aparte: transformarea fiecărei ocazii într-o amintire memorabilă. Pentru Diana și Marc Catina, fiecare buchet care părăsește pragul florăriei este o „scrisoare de recomandare”, iar fiecare eveniment este o scenă unde își demonstrează măiestria. Ei nu vând doar flori; ei construiesc cadrul în care se scriu poveștile de viață ale comunității din Novaci și nu numai.

Chiar dacă orașele mari reprezintă locul unde „se dă ora exactă” în materie de bun gust, în Novaci observăm că rafinamentul nu depinde de coordonatele geografice, ci de pasiunea celor care îl creează. Astfel, cei doi tineri antreprenori au devenit „arhitecți” ai decorului și sunt strategii logistici, iar fiecare eveniment este tratat cu o grijă aproape personală.

Bineînțeles, viața de antreprenor, în acest context, vine cu diverse reguli și constrângeri care sunt extrem de importante și care trebuie să fie respectate, cum ar fi:

- întotdeauna antreprenorul trebuie să fie în pas cu cerințele clienților - în era Pinterest și Instagram, clienții deseori doresc ca modelele pe care le observă la un click distanță să fie realizate întocmai. Acest lucru presupune a fi mereu cu un pas înainte, astfel încât să nu fii luat prin surprindere de nicio cerință, oricât de exotică ar părea;
- punctualitatea și rigoarea logistică devin formele respectului față de client - fiecare eveniment este „momentul vieții” pentru cineva, iar acest lucru nu lasă loc de erori sau întâzieri;



• sincronizarea perfectă: clienții nu trebuie să simtă niciodată presiunea din culise - chiar dacă există trei evenimente în aceea zi, pentru fiecare client în parte trebuie să pară că el este singura prioritate. Această „invizibilitate” a efortului este, de fapt, semnul maturității antreprenoriale;

• iarna, când temperaturile pot fi foarte scăzute, transportul și depozitarea florilor delicate necesită condiții speciale - un buchet de flori nu este doar un obiect decorativ, ci este un rezultat al supraviețuirii controlate;

• stăpânirea limbajului diversității florale: fiecare tip de floare are un „stil” propriu și reguli de manipulare complet diferite, de la prospețimea fragilă a florilor naturale, până la eleganța celor criogenate sau farmecul rustic al florilor uscate. Această idee subliniază diferența dintre un

amator și un profesionist. În floristică, intuiția este importantă, dar fără o bază teoretică și stăpânirea unor tehnici de lucru solide, creativitatea rămâne blocată.

Dincolo de orice regulă, DieM Events privește spre viitor cu aceeași curiozitate ca în prima zi. Pe măsură ce industria evenimentelor se transformă, și echipa se recalibrează, promițând comunității novăcene că drumul lor nu se oprește aici. Participarea constantă la cursuri de specialitate este o formare continuă și o promisiune a menținerii calității în domeniul floristic. O afacere cu și despre flori este despre curajul de a investi în frumos și în viitorul local. Este o dovadă că, prin creativitate și muncă, o familie tânără poate înflori oriunde, transformând pasiunea într-un pilon al comunității lor. Sunt convinsă că noi surprize și concepte inedite urmează să apară în portofoliul lor, dovedind că, atunci când pasiunea întâlnește disciplina studiului, singura limită este propria imaginație.

✍ Prof. Simona CONSTANTINESCU

Suvar Mara-Patricia:

Dacă tu, tu cel ce citești,
Te-ntrebi de ce stau singur în drum,
Am să-ți spun ceva.
Dar te rog, să nu plângi sau râzi,
De povestea mea!

Căci era o toamnă,
Cum alta nu mai era.
Și-am văzut o doamnă,
Cum alta nu se mai vedea.

Citea dintr-o carte,
Și era tristă pe-o parte,
M-apropii de ea răsând,
Cântând, mișcând.

Și- n parc nu e nimeni,
E singură-n lume
Suntem doar doi oameni,
Ce purtăm un nume.

Și cred că văzând-o,
Și cred că iubind-o,
N-aș gândi greșit
Dacă ea m-ar fi dorit.

Cu mult curaj, m-apropii
Cu drag, pe lângă plopi.
Și cred că eu cu ea vorbind
Pot fi din nou iubit.

Cu disperare-n glas o-ntreb:
-Ai vrea noi doi să ne-mprietenim?
Dar ea răspunde cu glas blajin:
-Eu nu stau de vorbă cu-n străin!

Și iar, m-apuc să spun:
-Dar nu e nimeni și cred,
Că eu, fără tine,
N-aș vrea să plec!

Ea cu glas important,
Îmi zice foarte relevant:
-Eu am decis de când te-am zărit,
Că tu ai fi singurul
Care m- ar fi iubit.

Iar auzind spusele acelea
Îmi crește încrederea.
Și, cred că iar aș vrea
Să mă mai întâlnesc cu ea.

Prietenia pierdută

Trecură ani de aninare,
De când, eu, cu ea vorbesc,
Trecură ani de iubire,
De când cu ea mă întâlnesc.

Și astăzi spun că este Ziua,
Și uit de ea când noaptea vine,
Și cred că nu-i deloc
De bine!

Zic să o cer, astăzi, sau mâine,
Dar uit, iar inima, mi-e frântă,
Dar mâine spun cu dorul apăsător,
Că de data asta, nu voi mai fi blocat!

Iar noaptea vine,
Și eu pe doamnă,
O invit, să iasă cu mine,
La o plimbare romantică!

Iar luna plină, e frumoasă
Și lângă mine stă doamna grandioasă.
Mă uit spre ea,
Dar ea, spre mine nu.

Și stau pregătit,
Și sunt liniștit,
Cred că o pot cere
Cu mare plăcere.

Sub clarul de stele
În mâinile mele
Stă lucrul cu care,
Pot face o mare schimbare.

Și mână mea o întind
După inelul de argint.
Și fix când doamnei i l-am întins,
Ea pe loc s-a stins.

Deci asta e povestea mea:
Cum mi-am pierdut eu dragostea.
Așa că tu, tu cel ce citești,
Ai grijă cum oamenii îi iubești.

Să nu pățești, ce-am pățit eu.
Iubește-o azi,
Că poate mâine
Vei avea doar amintirea sa!